

בגמ' (עירובין פה:) מופיע: "היכי דמי תפיסת יד כגון חצרו של בונייס" ובהמשך (פ.) "רבה בר בר חנא אמר כגון יתד של מחרישה אמר רב נחמן אמר שמואל, דבר הניטל בשבת אוסר, שאינו ניטל בשבת אינו אוסר"

כך שיש לנו ג' הסברים ל"תפיסת יד" בחצר:

- א. כגון חצרו של בונייס
- ב. כגון יתד של מחרישה
- ג. דבר הניטל בשבת אוסר, שאינו ניטל בשבת אינו אוסר

ברש"י מסביר על "בן בונייס": "עשיר הוה, ומשאל בתים שבחצר לאחרים, והיו לו כלים בכולן, שמתוך עושרו היו לו כלים הרבה"

ועל פניו רבה בר בר חנה לא בא לחלוק וכן משמע בר"ח על הדף (למרות שכדאי לעי' בדבריו על שמואל) אבל יתכן שההסברים השונים לא סתם דיברו בלשון שונה, וכמו שננסה לראות בהמשך לאחר שנביא את לשון הרי"ף בד' הסברים שונים:

- ברי"ף (ובעי"ז ברא"ש): "היכי דמי תפיסת יד כגון חצרו של בן נים פירוש בן נים היה עשיר וכל בית שהיתה בחצרו היה לו בה סחורה ומיני פרקמטיא ורבה בר חייא אמר אפי' יתד של מחרישה"
- באן זה כבר שונה, כי יש הסבר שונה מרש"י על מיני פרקמטיא, שלרש"י הוא היה משאיר את מכליו הרבים בכל בית שהיה ברשותו, משא"כ ברי"ף, עוד יש ברי"ף הוספה של מילה חשובה בדברי רבה "אפילו" יתד של מחרישה
- i. וא"כ יתכן שלרי"ף דווקא סחורה חשובה, והיא נחשבת יותר "תפיסת יד" מחפץ שאינו עומד לסחורה כגון יתד של מחרישה, ורבה בא להחמיר שגם כזה חפץ כזה שחשוב פחות מסחורה, עדיין יחשב לתפיסת יד
 - ii. אבל ברבינו יהונתן מלוניל (על הרי"ף) מסביר: "כגון יתד של מחרישה. אפי' אין לו לבעל הבית כלי חשוב אצל זה אלא יתד של מחרישה בלע"ז קביל"א הוי תפיסת יד" ולפי"ז הלשון "אפילו" יתד של מחרישה אינו ביחס לפרקמטיא ולסחורה אלא ביחס ליתד שאינו יוקרתי וחשוב ועדיין נחשב כתפיסת יד, ולא משנה אם היתד עומד לסחורה או לשימוש אישי, עדיין הוא נחשב לתפיסת יד ולא צריך כלי עם נוכחות גדולה יותר, ואז יתכן שרבה גם לרי"ף לא בא לחלוק אלא להסביר את "תפיסת יד" (וכמו הפשטות ברש"י ור"ח)
 - iii. ואפשר בכלל להסביר ע"פ דברי רבינו יהונתן שרבה בא להקל שדווקא יתד של מחרישה, ואפי' כלי כזה פשוט, ק"ו כלי אחר, אבל צריך שיהיה דווקא כלי ששייך לאדם לצורך שימוש אישי ולכן אם זה נמצא במקום אחר זה נקרא "תפיסת יד", אבל לא פרקמטיא שיתכן ואינו אוסר לשיטת רבה בכלל כי זה לא כלי שלו בניגוד לדברי הגמ' "כגון חצירו של בן נים שאז גם מחסני סחורה שלו יחשבו כ"תפיסת יד".
 - iv. בשו"ת "באר יצחק (או"ח כא) הסביר את כל ג' ההסברים' השיטות, שחצירו של בונייס באה להוסיף שצריך דבר הניטל בשבת, משא"כ לדעת רבה שסובר שדווקא דבר שאינו ניטל בשבת, אבל מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, ולדעת שמואל² מה שאוסר הוא רק דבר שלא ניטל בשבת כלל!
- ואכן בירושלמי יש את שיטת רב³ שסובר שאף דבר הניטל בשבת מיקרי תפיסת יד, ויתכן שזו תהיה השיטה של דברי הגמרא "חצירו של בונייס"

נסיים ברמב"ם⁴ עירובין פרק ד הלכה יד:

"בעל החצר שהשכיר מבתי חצרו לאחרים והניח לו כלים או מיני סחורה בכל בית ובית מהן אינן אוסרין עליו הואיל ויש לו תפיסת יד בכל בית מהן נעשו הכל כאורחין אצלו, במה דברים אמורים בשהניח שם דבר שאסור לטלטלו בשבת כגון טבל ועשיות, אבל אם נשאר לו בכל בית מהן כלים שמותר לטלטלן הואיל ואפשר שיוציאם היום ולא ישאר לו שם תפיסת יד הרי אלו אוסרין עליו עד שיערבו"

(כדאי לעי' בשו"ת חלקת יעקב או"ח קפו אות ב לגבי השכרת הבית עם החפצים, או ללא החפצים, ויתכן שזה ההבדל בין כלי סחורה לכלים פרטיים ודו"ק)

1 עזבו את שינוי השמות גם של בונייס וגם של רבה בר בר חנה שהיה אחיינו של ר' חייא לפי הגמ' במו"ק טז ולא בנו כגי' הרי"ף:
2 הוא מסביר שם (או"ח כא) שאם אין מח' בין ההסברים אז מדייקים "אמר רב נחמן" ולא "רב נחמן אמר" שמשמע שבא לחלוק, ודברי רב נחמן בשם שמואל מתייחסים בכלל לטלטול מן הצד לצורך דבר האסור שלא שמה טלטול – שבת מג:
3 והנה יש לנו עוד מח' רב ושמואל...
4 ועי' בכס"מ בדבריו